

OPH III – přednáška

Změna závazků

11. 3. 2020

Jiří Handlar

Změna závazku

- - o změnu závazku jde tehdy, když k původní právní skutečnosti, která byla důvodem vzniku závazku, přistupuje nová právní skutečnost, která je *společně s původní právní skutečností* důvodem změněného závazku.
- - strany jsou tedy nadále zavázány z původní právní skutečnosti, obsah (předmět) jejich závazku se však modifikuje v souladu s právní skutečností, která změnu působí

Změna závazků

■ 1) Subjektu

- a) Věřitele – postoupení pohledávky (§ 1879 OZ)
- b) Dlužníka
 - převzetí dluhu (§ 1888 OZ)
 - přistoupení k dluhu (§ 1892 OZ)
 - převzetí majetku (§ 1893 OZ)
- c) Strany závazku – postoupení smlouvy (§ 1895 OZ)

2) Obsahu

- dohoda o změně závazku (§ 1901)
- novace (§ 1902 OZ)
- narovnání (§ 1903 OZ)

Postoupení pohledávky (cese)

- **Předmět postoupení**
- - **pohledávka**, tedy *právo na plnění* vyplývající ze *závazkového vztahu*
- Z postoupení pohledávky jsou *vyloučena*
- - práva *nemajetková* (např. právo na ochranu osobnosti)
- - *absolutní majetková práva* (např. vlastnické právo)
- - *závazková práva, která nemají povahu pohledávky* (např. práva s pohledávkou spojená, jako právo na započtení pohledávky, právo na odstoupení od smlouvy apod.).

- - s pohledávkou příslušenství a práva s ní spojená, včetně jejího zajištění (§ 1880/1 OZ)
- - celou pohledávku i část pohledávky
- - existující i budoucí (k okamžiku jejich vzniku)
- - jednotlivou pohledávku i soubor pohledávek (§ 1887 OZ)
- - příslušenství lze převést i samostatně

Smlouva o postoupení pohledávky

- - uzavírá původní věřitel (postupitel) a nový věřitel (postupník)
- - bez souhlasu (účasti) dlužníka (1879 OZ)
- - opuštěn požadavek písemné formy
- - obligační a translační (převodní) účinky
- **Zákaz postoupení (§ 1881 OZ)**
- - dohoda věřitele s dlužníkem (sporné následky porušení, absolutní vs. relativní neplatnost)
- - pohledávka, která zaniká smrtí nebo jejíž obsah by se změnou věřitele k tíži dlužníka změnil

Notifikace postoupení

- **1. Provedení notifikace**
- - *vyrozumění postupitelem, anebo prokázání postupníkem*
- **2. Právní následky**
- *Před notifikací (§ 1882/1 OZ)*
 - pro dlužníka platí stav, který je mu znám
 - může splnit postupiteli, nebo se ním jinak vyrovnat
- *Notifikace*
 - a) **zakládá účinky postoupení ve vztahu k dlužníkovi**
 - a to i v případě, že k postoupení nedošlo
 - b) *výjimečně* působí **převod pohledávky na postupníka** - a to v případě postoupení téže pohledávky několika osobám, kdy vůči dlužníkovi je účinné to postoupení, které mu bylo notifikováno jako první (§ 1882/2 OZ)
 - jde o ustanovení na ochranu postupníka

Námitky dlužníka (§ 1884 OZ)

- - právní postavení dlužníka by se v důsledku postoupení nemělo zhoršit
- - zůstávají mu zachovány námitky proti pohledávce, které měl v době postoupení (správně v době notifikace)
- - započtení
 - - pohledávky, které měl dlužník v době postoupení (notifikace) vůči postupiteli
 - - předpokladem je *oznámení* bez zbytečného odkladu
- Dlužník ztrácí námitky, pokud uznal pohledávku jako pravou vůči poctivému postupníkovi

Odpovědnost postupitele (§ 1885 OZ)

- - pouze *úplatné* postoupení
- - limitace do výše přijaté úplaty s úroky
- - za *existenci a kvalitu* pohledávky
- - sporná je odpovědnost za existenci pohledávky – platnost smlouvy + odpovědnostní následky vs. neplatnost smlouvy v důsledku nemožnosti plnění (srov. NS 32 Odo 453/2004 či 29 Cdo 4800/2009)
- - za *dobytnost* (ledaže je budoucí, nejistá nebo nedobytná)
- - vadu nutno vytknout bez zbytečného odkladu
- **Právní následky** - přiměřeně podle obecné úpravy odpovědnosti za vady (§ 1885/3 OZ), zejména
 - - odstoupení od postupní smlouvy,
 - - sleva z ceny

Změny v osobách závazků – změna dlužníka

- **1) Převzetí dluhu (§ 1888 OZ)**
- Předpokládá:
 - - *dohodu* mezi původním a novým dlužníkem, a
 - - *souhlas* věřitele (předem daný či následný)
- Následek:
 - - původní dlužník je nahrazen novým dlužníkem (úplná substituce, původní dlužník není nadále zavázán, a to ani v případě, že nový dlužník neplní)
 - - obsah závazku se nemění
 - - zajištění poskytnuté třetí osobou trvá, pokud třetí osoba se změnou souhlasí

- **Převzetí plnění (§ 1889 OZ)**
- - zakládá pouze závazek třetí osoby vůči dlužníkovi, že **opatří plnění jeho věřiteli.**
- - nedochází ke změně závazkového vztahu mezi věřitelem a dlužníkem
- - věřitel je povinen plnění třetí osoby přijmout, protože k němu dochází se souhlasem dlužníka (§ 1936/1 OZ)
- Vzniká:
 - a) dohodou mezi dlužníkem a třetí osobou
 - b) dohodou o převzetí dluhu, pokud věřitel nedá k převzetí souhlas

- **2) Přistoupení k dluhu (§ 1892 OZ)**
 - - dohodou mezi věřitelem a třetí osobou
 - - třetí osoba rozšiřuje počet dlužníků, jsou zavázáni společně a nerozdílně

- **3) Převzetí majetku (§ 1893 OZ)**
 - - zákonné přistoupení k dluhům zcizitele při nabytí jeho majetku či části, a to dluhů, které s převzatým majetkem souvisí
 - rozšíření počtu dlužníků

Změny v osobách závazků – změna smluvní strany

- **Postoupení smlouvy (§ 1895 OZ)**
- - dochází ke změně strany závazkového vztahu (ke změně smluvní pozice)
- - *dohodou* mezi postupitelem a postupníkem se souhlasem postoupené strany (§ 1895 OZ) nebo *rubopisem* smlouvy (§ 1897 odst. 2 OZ)
- - postupitel může zůstat zavázán za dluhy subsidiárně podle § 1898 a § 1899 OZ (v podstatě jde o neúplnou substituci)

Změny v obsahu závazku

- **1) Dohoda o změně závazku (§ 1901 OZ)**
- - závazek se *neruší*, pouze se *mění* v určitém obsahovém prvku
- - může se vztahovat na kterýkoli prvek obsahu závazku
- - obsah závazku je změněn zásadně pouze v tom rozsahu, který je v dohodě sjednán
- - nemá vliv na další trvání *zajištění* závazku, nemůže ale zhoršit postavení třetí osoby poskytující zajištění
- - *forma* dohody se řídí § 564 OZ (nutnost zachování zákonné formy, u smluvní formy není nutné zachování formy, pokud se strany nedohodnou jinak)

- **2) Novace** (§ 1902 OZ)
- - *zrušení* závazku a *nahrazení* závazkem novým
- - dvě neoddělitelné části – *privativní* - ruší původní závazek, a *obligacní* – zakládá nový závazek, který původní nahrazuje (animus novandi)
- - nový závazek může (ale nemusí mít) jiný obsah nebo jiný právní důvod
- - původní závazek zaniká, nezaniká však *zajištění*, které přechází na závazek nový (§ 1907 OZ)
- - *forma* se řídí § 1906 (dle převažujícího názoru se ale toto ustanovení vztahuje jen na formu zákonnou)

- **3) Narovnání (§ 1903 OZ)**
- - základním předpokladem je *spornost* či *pochybnost* práva
- - podstata: sporné či pochybné se odstraní a *nahradí novým nesporným a nepochybným*
- - může mít povahu *zániku* závazku (původní sporný či pochybný závazek se zruší a nahradí novým nesporným a nepochybným závazkem) a zřejmě i *změny* závazku (v obsahu závazku se změní jen to sporné či pochybné na nesporné či nepochybné, jinak závazek trvá dále)
- - zvláštní pravidla o omylu u narovnání (§ 1904 OZ)
- - zajištění a forma jako u novace